
Sebereflexe a taneční komunita jako témata 32. symposia Etnochoreologické studijní skupiny

Veronika Páníková

Za šedesát let působení tanečních teoretiků, tanečních antropologů a etnochoreologů při ICTM (International Council for Traditional Music) se mezinárodní taneční výzkum významně formoval, tvaroval a měnil.¹ Tematická symposia, která se většinou odehrávají jednou za dva roky, jsou důležitá pro konfrontaci lokálního výzkumu s mezinárodní scénou a slouží pro vzájemnou inspiraci a diskusi mezi badateli.

Již 32. symposium Etnochoreologické studijní skupiny při ICTM, zároveň druhé hybridní symposium², se loni odehrálo na přelomu července a srpna v barokně zdobených prostorách zámku, dnes sídla muzea města Brežice, ve východním Slovinsku. Týdenní program začal 29. července 2022 slavnostním otevřením na zámeckém nádvoří s hudební produkcí tradičního slovinského dechového orchestru. Pokračoval konferenčními příspěvky, diskusemi a panely, večerními tanečními zábavami, během kterých se tvořily nebo upevňovaly mezinárodní vazby, a skončil 5. srpna 2022 závěrečným ceremoniálem.

Tématy tohoto ročníku byly *Přehodnocování tvorby vědomostí v tanečním výzkumu a Inkluze/exkluze v tanečních komunitách*, přičemž obě témata byla do velké míry poznamenána covidovou pandemií posledních let.

První z nich je reakcí na kritiku institucí, ve kterých badatelé působí. Je jim vytýkáno, že některé výzkumy pokračují v sociální nespravedlnosti a nerovnosti, kterou tak legitimizují, místo aby ji problematizovaly. Zadané okruhy inspirovaly a vyzývaly badatele k revizi přístupů a metod, které se během historie etablovaly, ale které již nutně nemusí fungovat v dnešní socio-politické situaci. Prezentující se věnovali sub tématům ekonomické, rasové a genderové nerovnosti v historii, otázce autority v interpretaci (Andriy Nahachewsky), národních struktur (Dorota Gremlicová, Daniela Stavělová), válečných a poválečných kontextů, postkoloniality (Raymundo Ruiz González), hierarchických struktur (László Felföldi, Lucie Hayashi) a v neposlední řadě přístupu a využití technologie v tanci a výzkumu

¹ Přiblížení vzniku ICTM viz Lucie Burešová. „Výzkum tance: k problematice současných metod a přístupů“. *Živá hudba* 4. Praha: NAMU, 2013, s. 117.

² O prvním hybridním symposiu viz Lucie Hayashi. „První hybridní symposium mezinárodní Etnochoreologické skupiny při ICTM si vzalo na mušku ekonomiku a předávání znalostí v tanci“. *Živá hudba* 12. Praha: NAMU, 2021, s. 230–233.

Foto: archiv autorky.

(Tvrtko Zebec). Poslední bod v uplynulých letech silně ovlivnila pandemie, kdy se technologie začaly využívat i v tanečním výzkumu v mnohem větším měřítku, což s sebou nese určité výhody, ale i úskalí, která se postupně kriticky reflektují.

V rámci prvního okruhu bylo také zřejmé nejasné postavení badatele v tanečním výzkumu, diskutovala se jeho flexibilita a možnosti. Otázka vlivu badatele na zkoumaný fenomén prostupovala téměř všemi příspěvky, které se tématu revize výzkumu nějak dotýkaly. S nadsázkou by se dalo říct, že kolik je vědců, tolik je přístupů a metod. Velkou pozornost vzbudil mezinárodní panel nazvaný *Mistakes in/as knowledge production*, který z různých pohledů nazíral na chyby v provozování tance, v interpretaci zápisů či ve výzkumu. Andriy Nahachewsky například mluvil o interpretaci prvku ukrajinského

lidového tance v kanadské diaspoře, kdy se tato interpretace po pádu železné opony ukázala jako chybná. V dlouhém mezičase se ovšem chyba ustálila a rozšířila a jak prezentující naznačil, pokud ještě nezemřela, pravděpodobně si žije vlastním životem dodnes.

Různorodost přístupů v příspěvcích rozdmýchala diskusi o tom, zda jako badatelé zkoumáme tanec napříč disciplínami jako svébytný fenomén, který funguje tak jedinečně a specificky, že nemůže být ničím nahrazen ani nemůže být vysvětlen bez čistě taneční teorie, nebo jestli vnímáme tanec spíše jako prostředek ke zkoumání dění ve společnosti, jako určitou reflexi, pomocí které můžeme světu porozumět. Je dobré konstatovat, že v mnoha případech se oba přístupy v různé míře kombinují a vzájemně se nevylučují.

Zleva: Dorota Gremlicová, Lucie Hayashi, Daniela Machová. Foto: archiv autorky.

Český panel Ústavu pro taneční vědu HAMU s názvem *(In)visible dance research: from nationalism to ideology and liberalization: the Czech case* se dotkl dvou sub-témat – hierarchických institucionálních struktur a národní struktury. Oproti výše zmíněným subjektivním metodám panel mapoval historický vývoj a strukturalizaci tanečního výzkumu v českých zemích, čemuž se věnovaly z pohledu historiografie a etnochoreologie taneční vědkyně Dorota Gremlicová a Daniela Stavělová. O současné institucionální, finanční a personální krizi v českém tanečním výzkumu mluvily jejich žačky Lucie Hayashi a Daniela Machová z pohledu kulturní politiky a sociologie. Nečekaně silná

byla odezva ostatních účastníků konference, kteří se s představenou problematikou ztotožňovali a komentovali stav v jejich zemi či instituci. Je zarážející, že dle jejich slov vypadá ekonomická a personální situace ve většině zemí pesimističtější než u nás, kde jsme od ideálu zatím velmi vzdálení.

V obsahu druhého hlavního tématu věnovaného inkluzi a exkluzi v tanečních komunitách se mnohem více projevil vliv pandemie. Covid kromě samotných aktivit tanečních komunit poznamenal i možnosti výzkumu, jenž se z velké části přesunul do virtuálního prostředí. Stephanie S. K. Marbachová například komentovala soutěž v irském

Zleva: Lucie Hayashi, Veronika Páníková, Laura Kolačkovská, Daniela Stavělová, Doroa Gremlicová, Daniela Machová. Foto: archiv autorky.

Foto: archiv autorky.

stepování, která se v roce 2020 odehrála virtuálně. Soutěžící nahráli video svého tance a následně ho poslali do soutěže. To jim sice umožnilo nekonečné množství pokusů, ale na druhou stranu přišli o možnost vystoupit na jevišti, tedy o jedinečný taneční prožitek spojený s mnoha specifiky. Dalšími subtématy byly exkluze a inkluze v participaci na taneční události (Kendra Stepputatová), aktivismus skrze taneční komunitu (Urmimala Sarkarová) nebo otázka standardizace repertoáru v lidových tanečních souborech (Else Schmidtová). O folklorním tanci v městském prostředí a o komunitě, která se kolem něj tvoří v českých městech, pojednala doktorandka HAMU Laura Kolačkovská. Zajímavou studii přinesl také nizozemský raketový inženýr a volnočasový tanečník Radboud Koop. Ve svém etnochoreologickém výzkumu se zabývá mezinárodním folklorním repertoárem, komodifikací

a mystifikací v translokální komunitě, která se na mnoha místech věnuje (alespoň domnělým) lidovým tancům z celého světa.

Oba tematické okruhy se více či méně vzájemně prolínaly a podněcovaly diskuse, nové myšlenky a ideje. Mezi návrhy na témata příštího setkání se mimo jiné objevily tanec a film, vztah hudby a tance nebo psychické zdraví v tanci. Které z navrhovaných témat bude nakonec vybráno pro příští symposium v roce 2024 v Turecku, bude určeno během roku 2023. Příjemná atmosféra a přátelské prostředí zajistily bezpečný prostor pro výměnu názorů, zkušeností a kontaktů. Za všechny snad mohou říct, že setkání bylo velmi inspirující a dodalo nám tolik potřebnou mentální energii, která je ve spletitém výzkumném procesu, zejména pak tanečním, nepostradatelná.